

Bugün sadakamızı verdik mi?

Özgür Bey: “Sadaka nedir? Kimlere nasıl, ne kadar ve ne zaman sadaka verilir? Dilenciye verilen şey sadaka mıdır? Hadise göre sadakanın ömrü uzattığı doğru mudur? Öyleyse ecelin değişip değişmediği meselesini nasıl izah edeceğiz?”

Sadakayı günlük dilimizde, Allah’ın rızâsını tahsil etmek amacıyla insanlara parayla, mal ile, ilim ile, elinden tutmak sûretiyle veya başka her hangi bir hayır yoluyla faydalı olmak şeklinde tanımlamakla berâber; Peygamber Efendimiz’in (asm) lisânında sadakanın çok daha mutlak, küllî, geniş ve kapsamlı bir kavram olduğunu görürüz.

Allah Resulü (asm) şöyle buyurmuştur: “Sizden her birinize her mafsâl ve kemik üzerine bir sadaka lâzım gelir. Her tesbih bir sadakadır! Her tahmid (hamd etmek) bir sadakadır! Her tehlil (Kelime-i Tevhidi söylemek) bir sadakadır! Her tekbir bir sadakadır! Her iyiliği emretmek bir sadakadır! Her kötülükten alı koymak bir sadakadır! Ya da bunlara bedel, kuşluk vakti kılınan iki rekât namaz sadakadır!”¹

Peygamber Efendimiz (asm) diğer bir hadîsinde: “Bir din kardeşini güler yüzle karşılamak da olsa, hiçbir iyiliği sakın hor görme!”² buyuruyor.

Resûlullah Efendimiz (asm) bir başka hadîslerinde: “İnsanların her mafsalı üzerine güneşin doğduğu her gün için bir sadaka vardır. İki kişi arasında adaletle hükmetmen bir sadakadır. Bir adama hayvanına binmekte yardım etmen bir sadakadır. Veya onun eşyasını hayvan üzerine kaldırıvermen bir sadakadır. Hoş söz bir sadakadır. Namaza gitmek için attığın her adım bir sadakadır! Halka eza verecek bir şeyi yoldan kaldırman bir sadakadır”³ buyuruyor.

Resûl-i Ekrem (asm) bir diğer hadîslerinde: “And olsun ki ben, bir adamı yol üzerindeki Müslümanlara ezâ veren bir kütüğü kesmesi sebebiyle Cennet içinde dolaşırken gördüm”⁴ buyurur.

Sadaka konusunda ilk söz, hiç şüphesiz, her konuda olduğu gibi Allah Resulü’nün (asm). Hadisleri almaya devam edelim: “Bir Müslüman bir ağaç dikerse; ondan yense de onun lehine sadaka olur! Ondan çalınsa da onun lehine sadaka olur! Ondan

hayvan da yese, kuş da yese onun lehine sadaka olur! Her hangi bir kimse, hangi sebeple olursa olsun, onu eksiltirse onun lehine sadaka olur!”5

Nihayet Allah Resulü (asm) en veciz bir ifadeyle sadakayı şöyle özetler: “Her iyilik sadakadır!”6

Her iyilik sadaka olunca, sadaka hiçbir sınır kabul etmez ve sadakanın verilme zamanı bütün ömrümüze şâmil olur. Verilme keyfiyeti ise, tamamen bizim imkânlarımıza ve gücümüze bağlı olarak tahakkuk eder. Kayıtsız-şartsız başkasına iyilik yapmak, ihtiyaç anında elinden tutmak, hastaları ziyaret etmek, insanlara nazik davranmak... vs. sadaka hükmüne geçer. Bizden Allah rızası için isteyen dilenciye vermek de sadakadır. Dilencinin gerçek halini bilmemek durumu değiştirmez. Ancak dilencinin bir sahtekâr olduğundan ve istediği şeye ihtiyacı olmadığından kesin olarak emin olursak, istediği şeyi vermeyebiliriz. Yine de kırmak, hakaret etmek veya rencide etmek değil, yumuşak bir söz kullanmak daha uygun olur. Böylece de para yerine, hoş bir sözle yine sadaka vermiş oluruz.

Sadakanın ömrü uzattığı şeklindeki müteşâbih hadîsleri muhtelif şekillerde yorumlamak mümkündür. Sadaka verenin ruh dünyasında huzur ve saadetin hâkim olduğu ve yaşadığı her dakikanın âhîret hesabına beka ve ebediyet cilvesine mazhar olduğu düşünülmeli; Bediüzzaman’ın ifadesiyle, Allah rızası için atılan her adımın, ömür dakikalarını ebedî seneler hükmüne getirdiği anlaşılmalıdır.7 Bütün mesele Allah için olmak, Allah için vermek, Allah için almak, Allah için yaşamaktır. Bediüzzaman, kısa ömür dakikalarının uzun yıllar hükmüne geçmesinin sırrını şöyle açıklıyor: “Allah için işleyiniz, Allah için görüşünüz, Allah için çalışınız. ‘Lillah, livechillah, lieclillah’ rızası dairesinde hareket ediniz. O vakit sizin ömrünüzün dakikaları, seneler hükmüne geçer.”8

Her bir ömür dakikasını, milyonlar sene ebedî meyveler verecek şekilde yaşayan bir hayırseverin ömrünün kısa olduğu söylenebilir mi?

Dipnotlar:

1- Rıyâzu’s-Salihîn, 118.

2- a.g.e., 121.

3- a.g.e., 122.

4- a.g.e., 127.

5- a.g.e., 135.

6- a.g.e., 134.

7- Lem’alar, s. 23.

8- Lem’alar, s. 38.